



Högsta domstolen
Box 2066
103 12 STOCKHOLM

NAH ./ riksåklagaren ang. våldtäkt m.m.

(Hovrätten för Västra Sveriges dom den 31 juli 2019 i mål B 3744-19)

Högsta domstolen har beslutat att riksåklagaren ska svara skriftligen på överklagandet.

Jag har inför avgivandet av svarsskrivelsen inhämtat beslut om nedläggning av förundersökning, se bilaga 2 samt upplysningar av assistentåklagaren Åsa Nilsson, se bilaga 1.

Jag vill anföra följande.

Min inställning

Jag bestrider ändring av hovrättens dom och avstyrker prövningstillstånd.

Bakgrund och överklagandet till Högsta domstolen

NAH har mot sitt nekande dömts för våldtäkt av Sekretess MA och sexuellt ofredande av Sekretess MB, båda brotten begångna den 1 maj 2019 på restaurang Trädgårn i Göteborg. Påföljden har bestämts till fängelse i 2 år och 6 månader. Han har också förpliktats att utge skadestånd till de båda målsägandena.

NAH yrkar i Högsta domstolen att han ska frikännas från ansvar och skadeståndsskyldighet.

Han åberopar som ny bevisning en skärmdump av ett inlägg från Facebook som han gör gällande att Sekretess MA skrivit och publicerat, vilket han menar visar att bl.a. Sekretess MA och Sekretess MB ljugit och därvid falskeligen anklagat honom för de brott han dömts för.

Enligt NAH finns det på grund av bl.a. detta inlägg synnerliga skäl för prövningstillstånd (resning). Han gör också gällande att det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att Högsta domstolen prövar hans överklagade och därvid uttalar sig i frågor om beviskrav och bevisvärdering.

Grunderna för min inställning

För att Högsta domstolen ska pröva hovrättens dom krävs prövningstillstånd. Förutsättningarna för att Högsta domstolen ska bevilja prövningstillstånd framgår av 54 kap. 10 § första stycket rättegångsbalken. Enligt första stycket 1 får prövningstillstånd meddelas om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen.

Jag vill inledningsvis jag framhålla att det enligt min uppfattning inte finns något prejudikatintresse i att Högsta domstolen prövar NAHs överklagande. Jag avstyrker därför prövningstillstånd på denna grund.

Prövningstillstånd på grund av synnerliga skäl

Prövningstillstånd får enligt 54 kap. 10 § första stycket 2 rättegångsbalken meddelas om det finns synnerliga skäl för en sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att domvilla förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

I propositionen till den nu aktuella bestämmelsen uttalades att utrymmet för prövningstillstånd vid sidan av prejudikatdispensen bör vara ytterst begränsat. De fall som kan komma i fråga är resningsfallen och därmed jämförbara mycket sällsynta situationer. Vidare angavs att prövningstillstånd bör kunna medges i den utsträckning som de extraordinära rättsmedlen kan tillämpas. Den närmare innebörd som resnings- och domvillogrunderna getts i praxis bör vara vägledande också inom den ordinära fullföljdens ram (se prop. 1971:45 s. 90 f.).

Enligt huvudregeln i 58 kap. 2 § 4 rättegångsbalken får resning beviljas, om någon omständighet eller något bevis som inte tidigare har förebringats återopas och dess förebringande sannolikt skulle ha lett till att den tilltalade frikännts eller till att brottet hänförts under en mildare straffbestämmelse än den som tillämpats (huvudregeln). Även om det inte föreligger någon sådan sannolikhet, får resning enligt samma punkt beviljas om det, med hänsyn till vad sålunda och i övrigt förekommer, finns synnerliga skäl att på nytt pröva frågan om den tilltalade har förövat det brott för vilket han dömts (tilläggsregeln).

En utgångspunkt för prövningen är det s.k. nyhetskravet. Det kravet innebär att det i princip ska vara fråga om omständigheter eller bevis som inte prövats i målet. Resning kan därför inte beviljas bara på grund av en omprövning av i målet gjord bevisvärdering.

Welamson-Munck konstaterar att oriktig bevisvärdering i och för sig inte utgör resningsgrund. Det nya materialet måste alltså ha ett visst bevisvärde. Hur stort detta värde ska vara kan emellertid inte ens teoretiskt anges generellt. Det är nämligen klart, att det nya materialets värde måste sättas i relation till värdet av den tidigare förebringade bevisningen. Ju mera övertygande den tidigare bevisningen till stöd för domen ter sig, desto större krav måste ställas på det

nya materialet för att resning ska komma i fråga. Principiellt är det relevanta vid prövning av en resningsfråga inte hur resningsinstansen själv skulle vilja avgöra målet utan hur den domstol som avgjort det skulle ha dömt om den haft tillgång till det nya materialet. Praktiskt sett har man emellertid sällan någon grund för att anta annat än att denna hypotetiska bedömning sammanfaller med resningsinstansens egen bedömning av det samlade bevismaterialet. Den prövning av det nya materialets betydelse som ska ske i resningsärendet måste därför kunna involvera – och torde i praktiken oftast involvera – en omprövning av värdet av tidigare förebringad bevisning. (Lars Welamson och Johan Munck, Rättegång VI, 4 uppl. 2011, s. 201. Se även NJA 2010 s. 295 p. 14 och 15, NJA 2011 s. 254 p. 16, NJA 2016 N 17 p. 15 samt NJA 2018 s. 163 p. 27).

Som nämnts krävs för beviljande av resning enligt tilläggsregeln i 58 kap. 2 § 4 rättegångsbalken att det finns synnerliga skäl att på nytt pröva frågan om den tilltalade har förövat det brott för vilket han dömts. Vidare krävs att någon ny omständighet eller något nytt bevis tillkommit. Tilläggsregeln är avsedd att utgöra en undantagsregel och kan enligt Welamson-Munck inte rimligtvis ges en tolkning enligt vilket kravet på sannolikhet skulle nedsättas generellt. I så fall skulle ju huvudbestämmelsen med dess sannolikhetskrav bli helt meningslös. I stället måste tilläggsregelns rekvisit ”synnerliga skäl” och hänvisningen till vad ”i övrigt förekommer” ges tillämpningen att sannolikhetskravet nedsätts endast när särskilda omständigheter föreligger (se Welamson och Munck, a.a., s. 203).

I NJA 1992 s. 625 uttalade Högsta domstolen att resning får beviljas enligt tilläggsregeln bl.a. om det med hänsyn till ny åberopad bevisning och vad som i övrigt förekommit finns synnerliga skäl att på nytt pröva frågan, om den tilltalade förövat det brott för vilket han dömts. Med hänsyn till det uppställda kravet på synnerliga skäl och med beaktande av att resning är ett extraordinärt rättsmedel bör tilläggsregeln ges en restriktiv tillämpning. Högsta domstolen uttalar att regeln i fall av ny bevisning bör användas endast om de nya bevisen till följd av särskilda omständigheter är ägnade att framkalla tvivelsmål om den tilltalades skuld till brottet. En sådan särskild omständighet anges kunna vara att resonemanget i den dom resningsansökningen avser verkar mindre övertygande i belysning av de nya bevisen. (Se även NJA 2018 s. 163).

Min bedömning

Den bevisning som ligger till grund för åtalen består av rättsintyg, omhändertagandebeslut enligt lagen om omhändertagande av berusade personer, bilder av den tilltalades kläder och av målsäganden Sekretess MA, förhör med målsägandena, vittnesförhör under ed med en av målsägandenas syster samt vittnesförhör under ed med två ordningsvakter som arbetade på restaurangen den aktuella kvällen. Jag instämmer i domstolarna bevisvärdering och anser lika med dem att åtalet är styrkt.

NAH har som ny bevisning i Högsta domstolen åberopat en skärmdump av ett inlägg på Facebook som han menar att målsäganden Sekretess MA skrivit och publicerat.

Jag vill därvid anföra följande.

Med anledning av det aktuella inlägget inleddes förundersökning om mened och falsk tillvitelse (AM-111900-19). Då det under den förundersökningen inte gick att bevisa att den eller de som varit misstänkta gjort sig skyldiga till brott och då ytterligare utredning inte kunde antas förändra bevisläget på ett avgörande sätt har förundersökningen lagts ned (se bilaga 2).

Förundersökningsledaren, assistentåklagaren Åsa Nilsson, har uppgett bl.a. följande. Ärendet initierades då NAHs bror visade upp skärmdumpen av det aktuella Facebook-inlägget för polisen från sin mobiltelefon. Förundersökning om mened och falsk tillvitelse inleddes och den aktuella telefonen togs i beslag och tömdes, bl.a. i avsikt att utröna om det aktuella inlägget var äkta. I telefonen hittades då även en konversation mellan brodern och en okänd person via WhatsApp där olika versioner av det aktuella inlägget diskuterades. När brodern i förhör konfronterades med denna uppgift uppgav han att han hade behövt hjälp med översättning av inlägget inför polisanmälan. Han kunde dock inte uppge efternamnet på och hade heller inte några kontaktuppgifter till den person han konverserat med via WhatsApp. Sekretess MA, Sekretess MB och Sekretess NN4 hördes och de förnekade att någon av dem skrivit eller publicerat det aktuella inlägget. Det har inte gått att få ut några uppgifter från Facebook angående det aktuella inlägget. Då brott inte kan bevisas har förundersökningen lagts ned.

Mot denna bakgrund är det enligt min uppfattning inte sannolikt att inlägget härrör från målsägandena Sekretess MA, Sekretess MB eller vittnet Sekretess NN4.

Den bevisning NAH åberopat i Högsta domstolen kan enligt min uppfattning således inte ligga till grund för resning och då heller inte till grund för prövningstillstånd av synnerliga skäl.

Jag avstyrker prövningstillstånd.

Bevisning

Jag ber att få återkomma med bevisuppgift och med mina synpunkter på målets fortsatta handläggning för det fall Högsta domstolen meddelar prövningstillstånd i målet.

Katarina Johansson Welin

My Hedström

Bilagor

1. Tjänsteanteckning
2. Beslut

Kopia till

Göteborgs åklagarkammare (AM-61364-19)
Kammaråklagaren Jim Westerberg